

Information om rödlistade kärlväxter

Stickelfrö

Lappula deflexa

Stickelfrö finns på den svenska rödlistan över hotade arter och är där placerad i kategorin sårbar (VU).

Stickelfrö hör till familjen strävbladiga, och är därmed släkt med förgätmigejerna, som den också liknar.

Arten är ett- eller tvåårig och har ett slankigt växtsätt med en tunn, ofta från basen grenig stjälk som kan bli 50 cm. Bladen är lansettlika och de nedre bladen är tydligt skaf-tade.

Stickelfrö blommar i juli–augusti. De små blommorna är trattlika och ljusblå eller nästan vita och ganska lika förgätmigejblommor. De sitter i vecken av små stödblåd. Blomskaf-ten förlängs under fruktmognaden och böjs nedåt.

Frukterna är utdraget triangulära och försedda med en rad hulling-borst i kanterna. De karakteristiska frukterna gör att stickelfrö är omiss-kännlig när man ser den i frukt. Dessförinnan skiljer man den från förgätmigejer på att blommorna har tydliga stödblåd.

Rödlistan

Den svenska rödlistan upprättas av Art-Databanken och fastställs av Naturvårds-verket. Listan uppdateras vart femte år. I rödlistan klassificeras växter och djur i olika hotkategorier beroende på hur stor risken är att arten ska försvinna ur landet.

Rödlistans kategorier:

RE – Försvunnen

CR – Akut hotad

EN – Starkt hotad

VU – Sårbar

NT – Missgynnad

DD – Kunskapsbrist

Foto: Margareta Edqvist

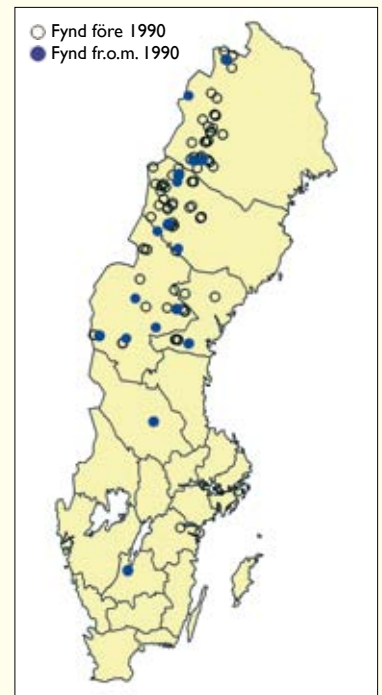
Stickelfrö förekommer i norra Sverige, både i fjälltrakterna från Dalarna till Torne Lappmark och i bergbranter utanför fjällkedjan. Sammanlagt kan man räkna med ett hundratal lokaler, alla med få individ, ofta inte fler än ett tiotal. Dessutom finns den i Småland på Taberg, där den upptäcktes 1865 och ännu finns kvar i en liten population.

Stickelfrö är en av våra mest utpräglade sydbergsväxter. Det innebär att dess krav på miljön är ett varmt och torrt lokalklimat samt kväverik mark. Arten gynnas även av kalkhaltig mark. Man finner stickelfrö i eller under höga branter som

vetter mot söder eller öster (sällsynt även väster), oftast alldeles under branten i tunn finjord och stundom även bland de nedanför liggande blocken. Den kan växa både exponerat och i skugga av träd, helt utan tillgång till direkt solexponering.

Ofta är förekomsterna belägna under bon av häckande rovfåglar som dels ger kvävegödsling, dels kan ha bidragit till att sprida växten tack vare dess hullingsförsedda frukter. I Härjedalen är arten känd upp till 950 m ö.h. och i Lule lappmark upp till den alpina zonen. Oftast är stickelfrö höstgroende, vilket gör att den kan blomma och sätta frö tidigt, innan växtplatserna torkar ut. Fröna kan ligga vilande i marken i åtminstone tre år.

Förutom störning av olika typer av mänsklig aktivitet hotas stickelfrö av igenväxning och beskuggning, något som dock inte i så stor utsträckning är aktuell på sydbergslokalerna.

Stickelfrö förekommer i övriga Norden också i bergsområden i Finland och Norge.

Om du vill läsa mer om stickelfrö eller om floraövervakning kan du besöka följande hemsidor:

Svenska Botaniska Föreningen:
www.sbf.c.se

ArtDatabanken:
www.artdata.slu.se

Naturvårdsverket:
www.naturvardsverket.se

Länsstyrelserna:
www.lst.se

Floraövervakning

Sveriges miljömål slår fast att alla arter ska förekomma i livskraftiga bestånd. Att kartlägga förekomsten av hotade växter är en viktig del i arbetet med att bevara arter och biologisk mångfald.

Projekt Floraväktarna är ett nätverk av växt- och naturintresserade personer som besöker de hotade arternas växtplatser för att räkna antalet plantor, upptäcka eventuella förändringar eller andra oroande faktorer. Floraväktarnas rapporter ligger till grund för en del av miljöövervakningen

och floravårdsarbetet i landet.

Andra viktiga delar i bevarandearbetet är nätverket Natura 2000 och arbetet kring åtgärdsprogrammen.

Naturvårdsverket har gett länsstyrelserna i uppdrag att ta fram åtgärdsprogram för ett antal hotade kärlväxter som inte klarar att överleva utan särskilda åtgärder. Programmen är inte formellt bindande men syftar till att vara vägledande för arbetet med att bevara dessa arter i landet.

Natura 2000 är ett nätverk av EU:s mest

skyddsvärda naturområden. Natura 2000-områden finns i alla medlemsländer och ska hejda utrotningen av arter och livsmiljöer. Ett fyrtiotal av Sveriges kärlväxter ingår i nätverket.

Vill du veta mer om floraövervakning eller informera om någon lokal för stickelfrö hör gärna av dig till margareta.edqvist@telia.com som är samordnare för Floraväktarna.

Vill du diskutera kring skötsel eller åtgärder för en specifik lokal kontakta din länsstyrelse.

Svenska Botaniska Föreningen
ArtDatabanken